

Kære Retsudvalg

Som opfølgning på høringen d. 2. april om retshjælp i Danmark, tillader vi os hermed at rette henvendelse til Jer, da det er helt centralt at vi får kigget nærmere på retshjælpsområdet herunder også skrider til handling, hvilket samtlige oplægsholdere til høringen også klarlagde behovet for. For hvis vi vil forbedre retshjælp i Danmark skal der handling til nu, og ikke om et år eller to, når der har været nedsat et eller flere udvalg – vi skal handle nu og så må der sideløbende blive nedsat udvalg eller udarbejdet rapporter.

Den Sociale Retshjælp har derfor valgt at sætte fokus på nogle af de problemstillinger der kan løses uden yderligere omkostninger eller med relative få omkostninger i forhold til den effekt de må forventes, at kunne bidrage med til samfundet i den sidste ende og er nemme at implementere. Hermed ikke sagt, at retshjælp i Danmark ikke mangler ressourcer, tværtimod, men i en erkendelse af at midlerne er små – må vi starte med de tiltag der kan gøres for få midler samt sikre, at den hjælp der er, både er kvalificeret, ensartet og gennemsigtig.

Revidering af loven om retshjælp

For seks år siden, i 2006, blev loven om juridisk rådgivning lavet om og liberaliseret, hvilket også betyder at man bliver nød til at starte her, da der er flere grundlæggende problemer med denne lov. Vi opfordrer derfor til, at loven om juridisk lovgivning tages op til revidering og de efterfølgende afsnit i denne henvendelse, er vores løsningsforslag til en forbedret lov.

Krav om etiske regler og trinsystem

Grundlæggende mener vi ikke, at der er noget problem i, at folk der ikke er færdiguddannet jurister eller advokater kan udbyde lettere juridisk rådgivning på trin 1. Men for at sikre et acceptabelt niveau i rådgivningen mener vi også, at det bør være et lovkrav, at der skal være minimum én jurist eller advokat i virksomheden/organisationen, såfremt der ydes juridisk rådgivning på trin 2-3. Endvidere er rådgivernes oplysningspligt omkring uddannelse, baggrund, pris og forsikringsforhold alt for slappe og stiller, efter vores opfattelse, uforholdsmæssigt store krav til forbrugere, i strid med almindelige principper om forbrugerbeskyttelse.

Som en af de vigtigste ting, der bør implementeres i en revideret udgave af lov om juridiske rådgivning, er derfor at der bør stilles krav til retshjælpsorganisationerne, herunder især dem der modtager offentlige midler om at indføre et sæt etiske regler, samt et trinsystem efter inspiration fra advokaternes, så borgerne ved hvilken hjælp de kan forvente. For hvis vi skal sikre en kvalificeret, ensartet og gennemsigtig retshjælp er disse initiativer nødvendige, hvis vi skal sikre, at alle borgere modtager en kvalificeret og ensartet rådgivning.

Hos Den Sociale Retshjælp har vi udarbejdet et sæt etiske regler, som vi har implementeret og som samtidig kan fungere som inspiration til andre retshjælpsorganisationer. Vi har ligeledes udarbejdet og implementeret et trinsystem, som skal gøre det gennemsigtigt for borgeren, at se på hvilket trin de har ret til rådgivning og hvilken rådgivning de kan forvente.

Krav om forsikring

Et andet problem er, at det i dag ikke er et krav, at man skal have en ansvarsforsikring, når man yder juridisk rådgivning. Dette mener Den Sociale Retshjælp med fordel, at man kunne indføre i lov om juridisk rådgivning. Dette vil medføre, at den rådgivningssøgende er sikret compensation ved et eventuelt økonomisk tab ved fejlagtig juridisk rådgivning. Desuden kan det have den positive effekt, at prisen på ansvarsforsikringer vil gøre, at de mere useriøse juridiske rådgivere der er på markedet, vil tænke sig en ekstra gang om, inden de yder juridisk rådgivning.

Vi er dog imidlertid stødt på problemer i forbindelse med vores egen forsikring. I forbindelse med udarbejdelsen af vores etiske regler, var en af de vigtigste ting selvfølgelig delen vedrørende forsikring, herunder også erstatning. Dette gjorde at vi tog kontakt til de største forsikringsselskaber som enten ikke tilbyder forsikringer til retshjælpsorganisationer eller sidestiller dem med advokater, hvilket giver en helt urealistisk pris for en forsikring.

En anden problematik er, hvordan vi kunne forebygge eventuelle erstatningskrav i vores rådgivning. Hertil var svaret, at da der var tale om frivilligt arbejde, ville dette blive sidestillet med en vennetjeneste og derfor være "klientens" eget ansvar og derfor var man ikke erstatningsforpligtet. Dette er et stort problem, da retshjælpsorganisationer ofte består primært af frivillige og det betyder derfor, at hvis der en dag skulle opstå en sag, ville "klienten" ikke kunne søge erstatning, da det netop ville blive sidestillet som en vennetjeneste. Vi mener derfor, at politikerne bør tage dette problem op, da vi som retshjælpsorganisation ikke ved om vi er købt eller solgt, og om vi overhovedet er dækket af den forsikring vi betaler for i dyre domme.

I forlængelse af dette, bør der også være en oplysningspligt overfor klienten om muligheden for klageadgang, hvilket man med fordel kan få indskrevet i lov om juridisk rådgivning eventuelt som en del af de etiske regler. Dette til trods for at Forbrugerklagenævnet og forbrugerombudsmanden kun har haft ganske få sager om borgere, der har klaget over dårlig juridiske rådgivning, men det mener vi ikke nødvendigvis er et retvisende billede af, hvor mange sager der reelt set er. Dette kan lige såvel være et resultat af, at borgeren ikke ved, hvilke ting de kan klage over og hvem de skal indgive en klage til. Vi mener dog, at muligheden for klage adgang burde være en basal rettighed og derfor skal det sikres, om behovet er der eller ej. Det er bedre at muligheden er der, samt at retshjælpsorganisationerne skal forpligtes til at oplyse om det, end at borgerne slet ingen rettigheder har eller har viden om, hvilke rettigheder de har.

Andre nødvendige tiltag på retshjælpsområdet

Som det også blev præsenteret til høringen, så har vi mange ideer og forslag til forbedringer til retshjælpen i dag. Det er ideer og løsninger som udspringer fra de erfaringer vi oplever hver eneste dag i vores organisation. Igen er der tale om forslag som er omkostningsfrie eller i hvert fald meget begrænsede og nemme at implementere.

Indførelse af praktik på jurastudiet

Hvis vi for alvor skal løfte retshjælp i Danmark må vi erkende, at frivillighed kan tage os langt, men ikke hele vejen. Derfor mener vi, at der skal indføres praktik på jurastudiet. De juridiske udfordringer som borgerne kæmper med i dag, bliver mere og mere komplekse og kræver derfor længere sagsbehandlingstid end tidligere. Derfor er det nødvendigt med fuldtids ansatte i retshjælpen, for at kunne løfte opgaven.

Den Sociale Retshjælp mener, at fuldtids jurapraktikanter kan være en del af løsningen på de udfordringer vi som retshjælp står overfor. Vores erfaringer er endvidere, at de jurastuderende selv efterspørger et praktikforløb og mere praktisk erfaring på studiet. For at illustrere forskellen, kan vi se på forskellen mellem en frivillig der arbejder 4 timer om ugen (som er meget realistisk blandt vores frivillige) og en fuldtidspraktikant der typisk er i praktik i 20 uger.

I perioden på de 20 uger vil en fuldtidspraktikant ligge 740 timer, hvorimod en frivillig ville ligge 80 timer i samme periode. Det er en forskel på 660 timer over en 20 ugers praktik, som bare en enkelt praktikant ville kunne løfte i forhold til en frivillig. Der er altså et kæmpe potentiale ved at indføre praktik på jurastudiet og det ville være et kæmpe løft for retshjælpen i Danmark.

Bedre samarbejde imellem retshjælpsorganisationer og offentlige myndigheder

Dette forslag er ikke kun nemt og gratis, men det kan faktisk spare både de offentlige instanser og retshjælpsorganisationerne for en masse ressourcer. Der skal udarbejdes nogle meget klare retningslinjer omkring arbejdsgangen imellem det offentlige og retshjælpsorganisationerne, så vi letter samarbejdet. Eksempelvis mener Den Sociale Retshjælp, at det skal være muligt at sende en kopi af fuldmagten i stedet for en original. Dette vil spare både det offentlige og retshjælpsorganisationerne for mange ressourcer.

Vi er opmærksomme på, at en skriftlig fuldmagt knytter sig til selve dokumentet, jf. aftalelovens § 16, og begrundelsen for, at der skal fremvises en original fuldmagt, er, at hvis man accepterer kopier af skriftlige fuldmagter, fratager man reelt fuldmagtsgiveren muligheden for at tilbagekalde fuldmagten ved at tage originalen tilbage.

Når vi fremsender en kopi af klientens fuldmagt, skyldes det, at vi skal indhente oplysninger om klienten fra flere instanser, herunder også fra andre offentlige myndigheder. Dette er i forvejen en langsommelig proces, der kun vil blive yderligere forlænget, hvis der er tale om, at den originale fuldmagt skal sendes frem og tilbage til alle myndigheder, hver gang vi retter henvendelse på vegne af vores klienter.

Alternativet er, at vi skal bede klienten om at underskrive flere fuldmagter til brug for hver henvendelse, hvilket vi finder uhensigtsmæssigt af flere grunde – bl.a. hensynet til den enkelte klient, der kan stå i en så tilspidset situation, at selv mindre krav, som det at skulle underskrive flere papirer, kan være uoverskueligt. Ved at lave nogle klare retningslinjer og samarbejdsaftaler, kan vi mindske sagsbehandlingstiden betragteligt og derigennem spare ressourcer, og samtidig give en bedre og hurtigere rådgivning til klienten.

Endvidere mener Den Sociale Retshjælp, at retshjælpsorganisationer som modtager offentlige tilskud til at yde gratis retshjælp, i nogle tilfælde bør kunne sidestilles med en myndighed og tilskuddet bør opfattes som en blåstempling af organisationen. I den forbindelse mener Den Sociale Retshjælp, at det også er i orden samtidig at stille større krav til retshjælpsorganisationer, som eksempelvis krav om etiske regler, trinsystem, ansvarsforsikring osv.

Øvrige løsningsforslag – kort fortalt

Udover ovennævnte forslag, har vi forslag som vi har nævnt i vores tidligere henvendelse, samt til selve høringen, som vi her kort vil kommentere.

Først, beskyttelse af retshjælpsorganisationernes klienter, på lige fod med advokaternes klienter. Her skal vi sikre, at klienterne trygt kan komme til en retshjælpsorganisation, uden at skulle frygte at de bliver optaget osv. Denne problemstilling er specielt vigtig når der er tale om udsatte borgere eller tidligere/nuværende indsatte borgere.

For det andet, så skal vi sikre en lettere adgang til retshjælp, hvor det skal være lettere at finde oplysninger om sine retshjælpsmuligheder. Her kunne dinretshjaelp.dk, som Den Sociale Retshjælp har startet fungere som et fællesredskab, hvor borgere kan finde alle relevante oplysninger om retshjælp, samt hjælp til selvhjælp.

Som det tredje emne, så skal offentlig oplysning om borgernes mulighed for retshjælp kraftigt opprioriteres, da mange borgere i dag simpelthen ikke ved, at der findes retshjælp. Herunder mener Den Sociale Retshjælp, at det offentlige skal have en henvisningspligt overfor borgerne, til en relevant retshjælpsorganisation hvis det skønnes nødvendigt.

Det fjerde og sidste emne i dette afsnit er økonomiske midler, for hvis man virkelig vil gøre den store forskel for retshjælpen i Danmark, må man også erkende at retssikkerhed koster. Der er mange ting, vi som samfund bliver nødt til at tage stilling til herunder få igangsat, hvis vi skal sikre borgernes retssikkerhed i fremtiden. Vi håber derfor, at I vil tage vores ovennævnte betragtninger og forslag med i Jeres arbejde fremover.

Såfremt der skulle være spørgsmål til fremsendte herunder, også i forhold til vores oplæg til høringen, kan vi kontaktes pr. telefon 70 22 93 30 eller via mail innovation@socialeretshjaelp.dk, ligesom vi med glæde stiller os til rådighed til eksempelvis et mere uddybende møde omkring overstående forslag.

De venligste hilsner

Sune Sinddal
Politisk konsulent
Innovationsafdelingen